

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN

125919-B

ALT-

125. H. 285

109

SERMO AUSPICALIS,

de

OSCULIS,

quibus

Naturæ & Civitatum Jura mutuos inter
amplexûs se excipiunt,

quâ jussu

Serenissimi PRINCIPIS

ac DOMINI,

DN. ERNESTI LUDOVICI,

Hassia Landgravii, Principis Hersfeldiaë, Comitis in
Cattimeliboco, Decia, Zigenhaina, Nidda, Schaum-
burgo, Isenburgo, Büdinga,

cætera,

Domini *sui* Clementissimi,

munis

Professoris Jurium Ordinarii

aggregetur,

A. M DCC. XIII. d. XXI. Decembris,

in publica *Regnyri*

Giesse Cattorum

habitus,

Ab.

IMMANUELE WEBERO.

FRANCOFURTI & GIESSE,

Sumtibus

SAMUEL. TOB. HOCKERI, & JOH. OTTONIS MEYERI.

I. N. D. A.

*Magnifice Academiae Rector,
Patres Conscripti, & Auditores omnium Ordinum
Honoratissimi,
Tuque Studiose Juventutis florentissima
Corona,*

Ux omnium ferè disciplinarum à multis retrò seculis fuerunt fata, ut pro captu atque affectu hominum modò steriles derelictæque jacerent, modò justo in precio haberentur, id etiam Juris Naturæ atque Gentium scientiæ contigisse inter omnes omninò constat. Eccui enim, quæso, ignotum est, antea tam indignè eam habitam, ut ne quidem docendæ in Academiis locus daretur, donec tandem, præeuntibus excellentissimis ingeniis, illi labes omnis absterfa, insignis ejus utilitas patefacta, hócque & præteritò seculò publicâ autoritate constituti fuerunt, qui eadem studiose Juventutis animos æque ac aliis disciplinis necessariis atque utilibus imbuerent. Deprehensò igitur ac detectò veterum errore mirari tamen subit, quare nec hodiè inter Viros Doctos deficiant, qui Divinæ istius Jurisprudentiæ partem sanè amplissimam iniquiore censurâ vexantes vel inter vanissimas referunt, omni quippè certitudine destitutam; aut generalibus tantùm & cuivis citra doctrinam notis dictaminibus constantem, vel saltem in univèrsa Juris arte

nullum usum habere, imò verò eidem potius officere sibi
 persuadent. Et nolo ego nunc quidem ab omnibus hisce
 imputationibus innocentissimam disciplinam vindicare,
 quod jamdudum ab aliis, nec semel à me ipso, alibi præsti-
 tum fuit. Quàm enim facilis opellæ res fuerit, ad ocu-
 lum demonstrare, certò suò fundamentò principiòque
 eam gaudere; undè innumeræ Conclusiones justæ, non
 tantum inter singulos homines, sed vel maximè inter ipsas
 Gentes, in naturali quippè statu omnis legislationis hu-
 manæ experte viventes, validi regulæ, tanquam ex lim-
 pidissimo fonte, deriventur? Cui certitudini diversæ Do-
 ctorum circa Principium opinioniones æque minus detrudere
 possunt, ac in ipsa Theologia multorum dissensus circa
 principium fidei veritati Sacrarum Literarum quidquam
 præjudicare potest.

Quàm pronum porrò fuerit ad alterum dubium per
 instantiam respondere. Dari enim etiam notitias quas-
 dam DEI naturales, sanitatis conservandæ morborum-
 que curandorum remedia nonnulla, omnes, & posteriora
 vel opiliones & mulierculæ norunt. Non facilè rusticus
 tam stupidus invenietur, qui non pro captu suo ratioci-
 nari, non tres pluresve numeros computare, non ædicu-
 lam vel instrumenta quædam ad agriculturam necessaria
 construere naturâ solâ duce possit. Ubi verò quis indè
 inferre velit, quod ea propter Theologia naturalis, Me-
 dicina, Logica, Arithmetica, Architectura & Mecha-
 nica non sint dignæ, quibus peculiare studium atque cul-
 tura adhibeatur, vel quod ineptæ sint, ut in artis formam
 redigi queant, nã is à recto judicio nimium quantum esset
 aberraturus. Sic quoque cum doctrinâ Juris Naturæ &
 Gentium comparatum esse quilibet, qui modò rem ex-
 actius trutinare voluerit, facilè deprehendet. Quod
 Doctorum vitium est, doctrinæ tribui justè nec potest nec

debet.

debet. Generalia quædam ejus dictamina à quovis percipi largior; sed æque ac aliæ, de quibus dixi, disciplinæ, digna habenda est, cui excolendæ studium impendatur; quin & apta præ multis aliis est, ut in artis formam redigi, & in Systematibus tam elementariis quàm diffusioribus Studiose Juventuti tradi possit. Ast mei propositi nunc non est, hisce in capitibus utilissimæ ac nobilissimæ disciplinæ patrociniū in me recipere; sed aliâ in parte, dum dicendi provinciam mihi impositam video, causam ejus agam, ut argumentô utar ad rem præsentem accommodatô, totique huic splendidissimo Auditorio, nisi fallor, longè gratiore, & ad favorem incomptæ dictioni conciliandum magis congruo atque proficuo.

Iussit nuperis diebus Serenissimus Patriæ Pater, Universitatis hujus Nutricius, Princeps atque Dominus noster longè Clementissimus, ut, retentâ Historiarum, cui per tria, & quod excurrit, lustra pro viribus incubui, Professione, deinceps Doctor Jurium Ordinarius, ex quo per tredecim annos extra ordinem ea publicè privatimque tradidi, in Naturæ quoque ac Gentium Jure docendo pergerem, atque adeo hoc studium cum reliquis Jurisprudentiæ partibus suô modô & ordine combinarem. Id igitur dum devotissimo obsequiô facere aggredior, recepti autem apud nos moris est, ut auspiciæ novarum Professionum à Sermone aliquo publicè habito petantur; cui laudabili instituto ut humeros subducerem neque justum neque licitum mihi esse duxi; idcirco de dicendi argumento mihi dispicienti, nullum præsentis instituto magè conveniens visum fuit, quàm si *de Osculis, quibus inter mutuos amplexus se excipiunt Naturæ & Civitatum Jura* publice verba facerem. Grave quidem hoc argumentum est, in quo satis præcun-

tem vix ullum invenio, eorum etiam, qui aliàs utriusque Juris studia conjungenda esse rectè & seriò monent; tentabo tamen, quid vires valeant, quid ferre recusent; cum, si alius non fuerit, indè mihi promittens fructum; ut, quæ mihi de utroque sedeat sententia, cuilibet manifestò constare possit.

Agite igitur, *Auditores omnium Ordinum Honoratissimi*, & Sermonem intra semihorulæ cancellos redigendum benevolis auribus & æquâ mente rectòque judiciò excipite.

Quemadmodum Juri Naturali cùm ratione Autoris, ipsius Divini Numinis, tum ratione antiquitatis & temporis, utpotè ipsis humani generis fatoribus congeniti, primas deferendas esse, nemò facile iverit inficias: ita non oportet non egregiè istos falli, qui vel solum hoc jus regendis hominum actionibus sufficere, vel pugnam id inter atque Civitatum post enata existere sibi temerè persuasum habuerunt. Mutatò siquidem statu necessariò quoque jura atque leges mutationem experiri nemo in dubium vocaverit, id quod vel indè manifestum evadit, si cogitaverimus, etiam in felicissima Protoplastorum conditione Naturalibus positivarum DEI de non comedendo fructu vetitarum arborum, quarum uni vitæ, alteri scientiæ boni & mali nomina imposuit, legem accessisse. Et, quid non futurum fuerat, si in ista felicitate persistere tum non mortalibus datum? Ast dum eadem, magno suò nostrorumque omnium damno, exciderunt, & relictus quidem ipsis fuit naturæ, sed post depravatæ prorsus Status, relicta etiam in eodem justî naturalis, sed debilitati valdè & imperfectioris dictamina, quæ vitæ hujus utcunque socialiter agendæ cynosuram præberent; statim tamen Imperii paterni nova jura subintrarunt, quò singuli Patresfamilias in suis domibus usi membra earum rexerunt, eò qui-

quidem modò , uti qui senior caputque amplioris , ut-
 potè quæ apud tam longævos copiosissimæ dabantur , esset
 familiæ , potestatem Civili Imperio analogam & penè Re-
 giam exercuerit. Perstitit tamen id , quicquid fuerit ,
 Imperii intra suos penè limites , finemque ferè ac mo-
 dum habuit , adeò ut nec leges propriè dictæ , nec pœnæ
 in isto rerum statu reperirentur , quippè quæ omnia non
 nisi à solo Imperio Civili inter homines ortum trahere in
 Politicorum scholis vulgò & rectè docetur.

Ex quo autem naturalis iste hominum status tot ma-
 lis tantisque calamitatibus infectus fuit , ut nemini in eò
 amplius vel vitæ vel fortunarum securitas ; imò per vo-
 luntatum & virium conspirationem magnis familiis ubi-
 que locorum coeundum , & Civili Imperio , unico salu-
 tis præsidio , colla submitienda fuerunt. Quantacunque
 enim Legum Naturalium vis est , quantaque potestas ; tan-
 ta tamen apud improbos , increbescente præsertim indies
 malitiâ , illa esse non poterat , ut sola petulantiam , ava-
 ritiam , crudelitatem & similia pravorum vitia reprimeret ,
 nisi ab Imperio Civili , quod per legum & pœnarum frena
 quàm maximè valet , auxilia & severiora medicamina pe-
 terentur.

Indè igitur Imperii Civiles , indè Legum Civilium
 initia , suadente , imò urgente rectæ rationis dictamine ,
 quin ipsò DEO Regiam eam potestatem adprobante , &
 tertiarum Deos , suosque in his Vicarios singulati sancti-
 moniâ complectente ; quamvis , quò præcè tempore sin-
 gula Imperia cœperint , & Leges Civitatum fuerint condi-
 tæ , inter incertissima meritò habeatur. Æquis autem ,
 hæc secum perpensis , crediderit , aut animò conceperit ,
 pugnam esse posse inter Naturæ & Civitatum jura ? Quis
 vel sibi vel aliis persuaserit , illa his , hæc illis contrariari ,
 darique inter utramque Jurisprudentiam , quatenus ad
 bonum

bonum Societatis humanæ communis, vel Civium specialis dirigitur, uti dirigi debet, aliquem vel minimum dissenfum? Quotusquisque non potius aperte deprehenderit, *Osculis ea Jura mutuos inter amplexibus se excipere, & auxilia sibi invicem præbere, quatenus ambo DEUM vel autorem vel tutorem agnoscunt, & in officiis suis ad eundem finem scopumque ducuntur?* Ut autem eò distinctius & liquidius adpareat, quot modis, & quam arctè se invicem amplectantur, considerabimus primò locò Oscula, quæ Naturæ Jura Juribus Civitatum infigant; & deinceps ordine ea etiam, quibus hæc illis mutuos inter amicosque complexus vicissim respondeant.

En igitur parata ad osculandum divina Naturæ Jura, dum Civitatum Leges de solido stabilique fundamento securas reddunt. Est sine dubio, & omnium confessione, Naturæ jus solum universale atque antiquissimum, quod indè *jus commune omnium nationum* rectè vocat Isidorus; & *humano generi commune* noster Imperator. Indè pro lege fundamentali ac communi magnæ Universitatis, quæ totò orbe comprehenditur, id habendum, cui talis ab omni debetur observantia, ad quam Civis quisque suæ Civitatis legibus adstringitur. Idem enim respectus est hominis erga naturam, qui Civis est erga suam Civitatem. A primâ quippè mundi origine, antequam vel Moysis Decalogum, vel leges suas Athenienses, Romani, aliique populi omnes conderent, hoc jus extitit, vim suam exercuit, & omnibus agendi normam præbuit. Huic igitur, tanquam genuinæ & præcipuæ bati, antiquissimis temporibus hæc leges superstruxerunt Civitatum Rectores & Nomothetæ Iudæi, sive à Rhadamanto apud Lycios, sive à Zoroastro apud Persas, sive à Mercurio apud Ægyptios, sive à Pythagora, Charonda, Zeleuco, Minoe, Lycurgo, Dracone, Solone, Thalete apud Græcos, sive à Romulo, Numa,

Osculum
Jur. Nat. I.
quò Juri
Civitasum
fundamen-
tum sub-
sternit.
Isidor.
Orig. L. 1.
§. Inf. de
J. N. & G.

Mevius,
Nucl. Jur.
Nat. &
Gent. In-
stit. 2. §. 32.

Plin. Hist.
Nat. L. 7.
c. 57.

Clemens
Alexan-
din. Strom.
1. 6.

Numa, Servo & Tullio apud Romanos, five undecun- que demum originem earum repetere allubescat. Omnes isti, & quicumque alii deinceps apud Romanos, Germa- nos, ceterosque populos extiterunt, ubi quidem officio suo rectè functi sunt, ad universale illud Naturæ Jus præ- cepta sua attemperarunt, nil statuentes, nil jubentes, ve- tantesque, nisi ad quod sancendum jus fasque naturale, osculò velut præbitò, invitaret. Undè etiam, si qua ab antiquioribus minus justè minusque rectè posita, sapien- tiores ad genuinum æquitatis fundamentum magè respi- cientes, ea successu temporis subindè emendarunt, res- trinxerunt, vel planè sustulerunt. Cogitemus modò de barbara illa servitute, quâ non apud Romanos solùm, ubi servi quadrupedibus æquiparati, sed & apud alias Gentes in miseros homines *libera vita necisque potestas con- cessa*. Quod cùm naturali æquitati & juri apertè contra- riaretur, humanissimus Imperator, Antoninus Philoso- phus, mutavit, undè deinceps constitutum, ut, qui ser- vum sine justâ causa occiderit, lege Cornelia de Sicariis, æque ut alius homicida, teneretur. Illud equidem non inficiabor, speciales sæpè rationes, ut in aliis, ita quo- que in LL. Romanis, ex utilitate Reipublicæ & conditio- ne Civium petitas Legislatores movisse, ut hoc vel illud ordinarent, ad quod Naturale Jus rectâ viâ non ducit; underectè Ulpianus, *Jus Civile Naturali non per omnia ser- vire, sed, si quid addatur, vel detrahatur, per hoc jus pro- prium vel Civile effici*. Quemadmodum etiam Cajus pron- unciaat: *omnes populos partim communi, partim proprio Jure uti. Nam, quod quisque populus ipse sibi jus constituit, ipsius proprium Civitatis est, vocaturque jus Civile, quasi pro- prium ipsius Civitatis*. Attamen eorum omnium vix ul- lum dabitur aut ostendi poterit, nisi fortè à fine Civitatis & potestate Legislatoriâ prorsus aberraverint Nomothetæ,

Jo. Vinc.
Gravina,
Orig. Jur.
Civil. l. 2.
s. 2. p. 262.
1699.

l. 2. s. 2. ff.
ad Leg.
Aquil.
s. 1. Inst. de
his, qui sui.

l. 1. s. 2. ff.
ad L. Corni-
de Sicar.
Conf. l. 32.
ff. de R. J.

l. 6. ff. de
Jus. & Jur.

l. 9. ff. ead.
Exempla
vid. ap.
Consultiss.
D. Andr.
Ockel, in-
JCSO rasio-
nali, c. 32
vel
ib. 19 p. 91.

vel JCtus secta suorum temporum in transversum egerit, cujus non ultima ratio in naturali æquitate fundata, & hoc modo in univèrsali fundamento radix quasi quædam justæ æquique inveniendæ sit. Licet enim ea Civibus vel aliis etiam peritioribus non statim pateat, aut in oculos incurrat, quod sæpè fit, & indè etiam de LL. Romanis JCtus fatetur, *non omnium, quæ à majoribus constituta sunt, rationem dari posse*, ad quem notissimum textum, tanquam ad commune ignorantie asylum, sæpè, etiam ubi opus non erat, recurritur; id tamen non indè venit, quod ratio aliqua naturalis vel civilis legi non subsit, dum sanè absque ratione egisse Legislator nunquam præsumitur; sed, quod vel historia legum statusque Civitatis, quò latæ, sufficiens deest, vel quod rectæ interpretationis ad-minicula ad causam eruendam non adhibentur. Quibus etiam accedit, quod ipsi aliquando veteres JCti, quid Juris Civilis, quid naturalis in Legibus sit, non distinctè satis cognoverunt, &, quod ad hoc referendum erat, illi temerè attribuerunt. Cujus rei manifestum exemplum occurrit in verbis Tryphonii, ubi de reo capitalis judicii deportato casum proponit, *qui centum deposuerat, & ad quaestionem: utrum ea centum deportato restituenda, an verò in publicum deferenda*, respondet Tryphonius: *Jure Naturali non fisco, sed deportato deberi; sed hoc Civile jus immutasse, ut fisco addicantur*. Sanè est manifesta hæc jurium confusio, dum LL. Civiles ipsâ naturali ratione subnixæ damnatis, tanquam indignis, bonâ auferunt, libet hoc sit juris positivi, quando huic aut illi crimini pœna confiscationis bonorum fuit constituta: Sic igitur omninò dicendum firmiterque statuendum est, Jura Civilia contra Naturalia nihil quidquam posse, neque tantam vim inesse Legibus ab humana potestate latis, ut ab ipsa divina Majestate cordibus omnium inscriptam, & à mundi exordio cuivis indi-

l. 20. ff. de LL. Hortleder, Diss. ad h. l. habet. Jen. 1606.

B. Cancellar. Herzius, Jurisprud. univ. versal. Sect. 1. hb. 5.

l. 31. pr. ff. Depositi.

Vid. Pufendorf. 7. N. & G. L. 4. c. 13. §. 1. Conf. L. 2. c. 3. §. 5.

inditam legem vincerent. Æquitatem inde nanciscuntur aut amittunt jura, quæcunque fuerint hominum, & ut rei cujusque naturalis ad sua principia relapsus est; sic & ad primam humanitatis regulam cuncta, quæ ad justitiam pertinent, redigantur, & quò unaquæque lex isti propior, eò quoque æquior meritò habetur. Validissimum hoc nomothesiæ præsidium adversus tyrannorum ausus, qui potestate suâ abusi, non, quæ Civitatum finis atque salus requirunt, sed ad quod libido, avaritia, ambitio impellunt, pro legibus venditant; quibus illud

sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas,

sufficit; quibus nihil aliud propositum est, quàm ut *leges* *Ad Christi-*
castium vice habeant, quibus prædam, id est, bona vitam- *stopho-*
que civium capiant, ceu de Dionysio Syracusano judicat *rum, Epi-*
Erasmus. Tali mente instructi legislatores quid aliud fa- *scopum Ba-*
ciunt, quàm ut honestissimo officio vim inferant, sacram *sileensem,*
Themidem prostituant, & Deam hanc semper piè vene- *C. 3.*
randam talibus criminibus, qualia olim Ethnici Poætæ
Diis suis, furta scilicet, adulteria, cædes non dubitarunt
attribuere, scædissimè conspurcent. Rectius & longè me- *Plotarch. in*
lius Antigonus, Macedonum Rex, alicui, dicenti: omnia *Apophteg. m.*
Regibus honesta esse, regessit: sunt hac per Jovem Barbaro-
rum Regibus: At nobis eâ duntaxat, qua honesta, & qua
justa sunt. Et Theodoricus, Rex Gothorum, dixisse
fertur: Potestati nostræ, DEO favente, subjaceat omne, *Goldast.*
quod volumus. Voluntatem tamen nostram ratione metimur, *Tom. 3.*
ut illud magis astimemur elegisse, quod cunctos dignum est ap- *Const.*
probare. Ne igitur precium suum justis Civitatum Legibus *Imper.*
pereat, ne spuria soboles justitiæ thronum occupet, & id *p. 34.*
ad se rapiat, quod Regiæ legitimis debetur, Naturæ jura
hic intercedentia osculis Regiam Themidis prolem exci-
piunt, omnem vim solis justis legibus largiendo, injustis

detrahendo, &, æternâ ignominiâ ad Garamantas & ad Indos relegando.

Osculum
Juris Nat.
II. quò Ci-
viratum
Leges rectè
interpreta-
tur.

Præterea cùm sæpè etiam eveniat, ut Legislatorum Civilium circa leges publicè constituendas mens rectissimè quidem sese habeat, verba tamen ejus vel mente latius pateant, vel eâdem angustiora conspiciantur, ut, si eò modò, prout jacent, excipiantur, iniqui quid vel absurdi ex iis secuturum sit; indè ad auxilia ferenda altero Osculo præstò est Jurisprudencia Naturalis, & moralem medicinam adfert, non verè, sed ex opinione potius & externo intuitu morbidis Civitatum Legibus. Æquitatem puto, quam agnoscunt omnes, sed non rectè satis ita communiter definiunt, quòd sit *correctio ejus, in qua Lex deficit ob universalitatem.* Factum id, nisi fallimur, ex eo est, quod persuasum habuerunt, tum demum æquitati locum esse, ubi latiora mente Legislatoris verba sunt, ut ad illam hæc rectâ interpretatione restringantur. At enimverò, quæ causa subest, ut intra tam angustos limites æquitas & ejus functiones concludantur? Annon etiam æquè opus est & æquum, ut, ubi plura quis sensit, pauciora locutus est, verba nimis strictè posita ad genuinam auctoris mentem accommodentur, & adeò per utramque, tam extensivam quàm restrictivam *interpretationem*, æquitas in Legibus, quin & in aliis omnibus negotiis atque actibus hominum investigetur? Tantum hoc est, quòd à Naturali Jure Civitatum Legibus venit, beneficium, ut eò majus in universâ Jurisprudencia nominari vix possit, dum per æquitatem, non quidem illam cerebrinam, sed naturali ratione suffultam, quâ ipsæ leges non pertingunt, aut non satis apertè prælucent, Doctores Judicesque nodos legum, conventionum, ultimarumque voluntatum Gordios feliciter solvere possunt. Ubi tamen, ut rectè intelligar, id monitum volo, non eam mihi animò fe-

dere sententiam, ac si in decisione causarum Civilium Juris Naturalis dictamina sola sufficientia sint, & ad ista proximè, ac sine medio, provocatio fieri possit aut debeat; utpotè qui longè alia edoctus probè scio, in talibus decisionis fundamentum in Legibus Civitatum suò modò & ordine querendum, adhibitis simul in consilium doctis earum Interpretibus, &, hæc ubi non sufficiunt, vel deficiunt, tùm demum ad Juris Naturalis dictamina recurrendum esse. Sermo autem mihi est de interpretatione textuum & verborum obscurorum aut dubiorum, ubi sanè æquitatis & naturalium rationum vel præcipuæ partes sunt; quæ media si quis posthabeat, & opinionibus fortè vel solis autoritatibus sine judicio innitatur, -is sanè non potest non insigniter labi; uti contrà, qui tali rerum statu ad justæ æquique naturalis trutinam omnia examinaverit, Phariæ velut luce ad optatum portum provehetur. Probè id intellexit præstantissimus Jctus Papinianus, quando, *qua Principum mandatis præcipiuntur, etiam naturalem habere intellectum*, verè pronunciat, quem legis instar venerari, atque, quantò aliis conjecturis certior est, tantò constantius servare oportet. Et, quando Celsus ait: *scire leges non est verba earum tenere, sed vim atque potestatem*, quid aliud, quæso, vult, quàm quod Azo solebat dicere: *Jctos non verbis legis, tanquam Judæos debere adharere?* Quid aliud per *vim atque potestatem* intelligit, quàm præcipuè rationem naturalem, quâ deficiente non posse Civis regulam juris sequi graviter monet Julianus. Et hinc enata est notissima Jctorum regula: *cùm de mente ex verbis non constat, interpretem agit ratio naturalis*. Licet enim Civitatum jura sollicitè de Civium negotiis disponant, &, inter cæteras Romanorum Leges hac in re sint sæcundissimæ, quæ laus ipsis citra injuriam manifestam detrahi non potest; nunquam tamen jus humanum, quodcunque etiam

l. 5. ff. de serv. expor. t. and.

l. 17. ff. de LL. conf. Novell. 18. c. 5. pr.

Azo, in l. 5. C. de LL. l. 15. ff. de LL.

Junct. l. 5. C. ord.

fuerit, in omnes casus atque circumstantias vel plenè vel ita providet, ut non aequitas aliquid suggerat, ubi jure deficiamus, fatente Pomponiò; dum & ipsam fidem ex naturali justitia firmare aliquando sufficit, dicente Modestinò. Igitur ubi humanum jus deficit, vel quia lex non constituta aut ambigua est, vel quia in casus incidit, quibus non obligat, aut inter personas, quibus alterius juris communicatio non existit, agitur, ad Jus Naturale recurrendum est, cum alia hic non suppetat agendi vivendique regula.

Inde inter veteres vel maximè Baldus, Bartolo per hoc longè præferendus, laudatur, quod in causarum decisionibus imprimis ad naturalem rationem sedulò respexit. Non soleo ego, inquit celeberrimus nostrorum temporum Jctus, Zieglerus, in scholis meis vel Ulpiano, vel Papiniano tam cæcò assensu blandiri, ut non identidem ad naturalia recurrere principia, & veras Juris & justitia causas inde eruere mihi integrum reservem. Cui pollicem præbet in omni jure maximè versatus David Mevius, cujus inter alia hæc sunt, quibus utilitatem Juris Naturalis in omni Jurisprudencia extollit. Quanta aliàs, ait, sit studii, quod Juri Justiniano & Canonico tribuitur utilitas, sicut magnam illam existere nemo sapiens negabit; at tamen ad exactam solidamque Jurisprudenciam solum non sufficit; sed Natura jus isto multò est latius, seu consideres, qui jure utuntur & invicem conjungendi sunt, seu de quò justa sunt habenda. Ea demùm vera & perfectà est Jurisprudencia, quæ universalis, ut inter omnes faciat communem justì nexum, & de omnibus justa intelligendi atque statuendi facultatem.

Lubet quoque audire Jctorum decus, Jo. Frid. Boeckelmannum, in eandem cum adductis sententiam euntem, quando sic pronunciat: à ratione docendi vera absunt longissimè, qui majorem

memoriam
 Jo. Fr. Boeckelmann, Præfat. ad Element. Jur. Civil. Jung.
 Hahn ad Wesenbec in Præfat. & Andr. Ockel, Juræ-Consult. rational. Præfat. p. 26. & in ipsò Tractatu, c. 3. p. 34. 1699.

memoria, quam intellectus curam gerunt, quique leges magis, quam naturalia legum principia tractant. Cum enim fontes illi, è quibus jura singularia profluunt, pauci sint, & facile ostendant, quid ipsis contineatur rivulis, primam potissimum operam fontium investigationi dandam, laboremque circa rivos & immensum & desperatum esse cuilibet conjicere in proclivi est. Sed & ne usui quidem est legum peritia, nisi è fontibus suis naturalibus derivata.

Et, quem amabò, majorem in hac causa testem allegare possumus ipsò nostrò Imperatòre, dum *Jura Romana non tantum ex Civilibus, sed & ex Naturalibus preceptis*, quibus primum locum assignat, *collecta esse* fatetur, quæ certè non tribus istis generalibus, quibus *honestè vivere, neminem ledere, suum cuique tribuere* jubemur, absolvi, sed latius multò patere, ipsi veteres Jcti, quorum opera in Pandectis, Codicibus, Theodosiano & Justiniano, nec non in Novellis Constitutionibus extant, satis agnoverunt, de quibus etiam H. Grotius testatur, *multum se istis in consiciendo de Jure Belli & Pacis opere detulisse, dum rationes sæpe optimas ad demonstrandum id, quod Juris est Natura, suppeditaverint.* Et quidem laus hæc inter eos maxime Papiniano debetur, de quo *voμικὸν νομίσαι* Cujacius rectè judicat, quod fuerit omnium, qui sunt, qui erunt, quique fuerint, *jureconsultissimus.* Et Franc. Balduinus veneratur *divinam providentiam in hoc, quod excitaverit summos illos viros, Josephum in Ægypto, Daniele in Babylonia, Athenis Periclem, Roma Papinianum, ad conservandam societatem, & justitia splendorem.* Contra de Accursio, Bartolo & similibus rectè censet magnus Grotius, quod *Juris divini & historia veteris incuriosè, verint interpretes, solius Juris Romani finibus se includendo, & in jus commune aut nunquam aut non nisi leviter exspaciando.* Opera sanè precium facturus esset, & quidem vel maximi habendum, si quis

s. 4. Inst. de Inst. & 7.

Grotius, Prolegom. de 7. B. & Pac.

Cujacius, Epist. dedicat. Cod. Theodos. Balduin. Prefat. Comment. ad Instit. Conf. Ziegler. in Prolegom. Grotii. p. 34. Grotius, l. 2.

per graviores saltim materias, præsertim ubi Leges Civiles Romanæ cum naturali æquitate collidi videntur, cundo, quæ positiva & quæ naturalem rationem habentia sint, ab invicem discernere, simulque adhibitâ dextrâ interpretatione ostendere velit, non dari in istis veram pugnam, sed potius in plerisque ex rectæ rationis dictamine, dummodo id probè investigetur, rectitudinem legibus etiam apparenter difficillimis constare. Optavit id Pufendorfius; desideravit, quò nemo melius & rectius hoc præstare potuisset, laudatus Mevius; sed hætenus inter vota res substatit, nec à quoquam iste labor, Jurisprudentiæ summoperè profuturus, expectandus est, nisi qui cum antiquitatum Romanarum exactâ notitiâ solidam Jurisprudentiæ & Naturalis & Civilis cognitionem conjunxerit. Mihi in scholis Juridicis, pro ingenii modulò, id semper propositum fuit, ut in argumentis LL. Romanarum primo intuitu iniquioribus visis ostenderem, ultimâ ratione ex recto naturalis judicii dictamine erutâ apparentem illam iniquitatem vel mitigari, vel omninò disparere. Et erat quidem animus, in præsens propositis aliquot exemplis docere, quàm nulla subsit à justo æquoque naturali discrepantia, quando Romanæ Leges Præscriptionis jus fulciunt; circumventionem certò modò permittunt, & ex latione actionem denegant, contra ob promissum ex errore, dolo & metu tribuunt; beneficio SCtorum, Macedoniani patribus atque filiis-familiàs, & Vellejani foeminis adversus Creditores subveniunt, quæ omnia, & si qua his sunt similia, nonnulli tanquam injustissima damnarunt, cum tamen in naturali justitia ultima eorum ratio apertissimè sita reperiatur. Sed quia jam ab aliis id abundè præstitum fuit, & temporis angustia in tam latum campum excurrere nunc non sinunt; igitur ab hisce diver-

tens,

tens, ad *tertium* & ultimum *Osculorum*, quò mutuos inter amplexus Naturalis Jurisprudencia Civitatum jura excipit, orationem meam converto. Non minus gratum acceptumque, quam superiora, Civitatum juribus id osculum Juris Naturalis est, quod extremum in locum referavi, & in eo vim suam atque dulcedinem exserit, dum *autoritatem vimque obligandi intrinsecam & firmissimam istis hac impertitur*. Loquor autem de Legibus Civitatum talibus, quæ Naturæ aliisque divinis juribus non repugnant, ubi quidem Hobbes gravissimè hallucinatus est, dum sat paradoxè negavit, *fieri posse, ut lex Civilis Naturali Juri repugnet, nisi fortè in contumeliam DEI lata sit*. Quasi verò non lenocinia apud Spartanos, apud Lacedæmonies puerorum plagia, apud Tartaros & Colchos furta, apud alios alia gravissima scelera permessa fuerint, dum sæpè cum Stratocle insaniunt Legislatores, qui legem Athenis promulgavit, *ut, quicquid jufferit Rex Demetrius, id apud Deos fas, apud homines jus esset*. Meretricum hæc impudica oscula sunt, non castarum puellarum, quales, dum se invicem amplexantur, nostras Naturæ & Civitatum Leges meritò veneramur. Vim atque perfectionem Naturale Jus voluntariò tribuit, & in Civitate Leges Naturales humano juri succenturiantur. Licet enim externam necessitatem eidem summi Imperatoris autoritas, aut observantium consensus injungat, præcipuum tamen ex conscientiâ & divino imperio robur nanciscitur, ita, ut tum quoque stringat, quando humanum imperium & autoritatem impunè subterfugere datur. In vulgus nota quaestio est: *an Leges Civiles etiam in conscientia obligent?* quam in retàm manifestâ à nonnullis in dubium vocari vanum prorsus atque ineptissimum, ne quid dicam durius, videtur. Ecquis enim, quaeso, iverit inficias, Summos Imperantes, dum recta & justa præcipiunt, DEI in terris esse

Osculum
Juris Naturalis
III,
quò vim
obligandi
intrinsicam
Civitatum
Legibus
conciliat.

Hobbes, de
Civ. c. 14.
§. 10.

Plutarchus,
in Demetrio.
Conf. Puffendorf. §.
N. G. L. 8.
c. 3. §. 2.
segg.
Mov. l. c.
Instit. 2.
§. 29.

vicarios, ex dictamine rectæ rationis, ipsoque divîno jussu ad id constitutos, ut Reipublicæ Civiumque suorum salutem quarant ac tueantur; undè pronò alveò sequitur, apud eos saltim, queis aliquis conscientiæ sensus inest, Jus Naturæ vim suam exserere, ut, remotò etiam hominum metu, jussa Summorum Imperantium, quæ justa quidem sunt & honesta, strictè observent. Quò sensu Jus Naturæ firmamentum omnium reliquarum Legum atque Officiorum rectè salutatur, & indè proborum atque improborum discrimen sat luculenter apparet, siquidem, ut hi nonnisi pœnarum formidine, sic illi solius virtutis amore Legibus Civilibus obsequia præstant, & propter DEUM humanas Majestates earundemque voluntatem, quam Legibus exprimunt, promte venerantur. En igitur Osculum! en basium, non dimidiò, sed totò labrò datum, imò tale, quò non præstantius ullum!

Et dicta quidem hæc sufficiant de Osculis, quibus Naturæ Jura in desideratos Legum Civilium amplexus feruntur; dispiciendum nunc porrò verit, quàm vicissim & hæ cupidas manus in illorum colla injiciant, osculis oscula veluti compensando, mutuosque complexus per longiores moras continuando. *Primum* igitur, quod Naturali Juri imprimunt *Osculum* Civilia, in eo consistit, dum *hæc isti vicissim vim suam atque efficaciam largiuntur*, idque quidem modis non unis. Licet enim Naturæ & rectæ rationis dictamina ex altiore principio vim atque potestatem obligandi nanciscantur, quæ tam valida est, esse saltim debebat, ut nemini mortalium eidem se subtrahere liceat; ea tamen, quantascunque vires habeant, non nisi intrinsecum vinculum injiciunt, cujus sensus apud solos ferè probos sese exserit; sunt tamen plerique Civium prohi dolor! ita comparati atque corrupti, ut, nisi Civile Imperium succurrat, & naturæ jussa executioni demandet,

Osculum
Juris Civitatum

I.
quò Legibus Naturalibus vim obligandi exercitolecam largitur.

horum vix ulla futura esset utilitas. *Propter inobedientiam*, inquit Ambrosius, *prærogativa Naturalis Legis corrupta est; ideo scriptum Legis testimonium est necessarium, ut vel partem habeat, qui universum amiserat, quod nascendo assumerat, discendo saltem cognosceret, & custodiret.* Cui gemina sunt, quæ habet alibi: quia, inquit, homini quodammodo natura inserta sunt justitiæ semina, addita lex est, cujus autoritate & magisterio ingenium natura proficeret ad fructum justitiæ faciendum. Indè igitur Civitatum jura in auxilium veniunt Naturalibus, & pondus externum iisdem adjiciunt, id quod maximè duabus fit rationibus, dum nempe jus ad agendum concedunt in iis, quæ Naturali Jure perfectè obligant, & pænali sanctione jussiones naturales muniunt, definiuntque, quæ pæna in foro Civitatis sit mansura eum, qui facienda omiserit, aut omittenda fecerit. Ut enim, quoad prius, ipsa rectæ rationis dictamina jubeant, ut, quæ quis perfectè jure exigere potest, & ad quæ præstanda alter perfectè obligatum se videt, quam perfectionem actibus ferè pacta conciliant, & agendi vim in statu Naturali omninò tribuunt, quæ, ob defectum communis humani Judicis, mediantibus solis armis paratur; attamen vitæ Civilis indoles in Civitatibus non fert, ut, quod quisque sibi deberi arbitratur, per propriam violentiam exigat; indè in eo Legi Naturali Leges Civiles subveniunt, ut ad ea, quæ perfectè debentur, actionem accommodent, cujus vi ista in foro Civili per Magistratûs subsidium exigant. Quam vim quæ per Leges Civiles non acceperunt, ab invitis extorqueri non possunt, sed solò debentium pudori atque conscientiæ relinquuntur. Neque verò propterea existimandum est, Imperia Civilia Naturæ Jura in iis destituere, quæ ex solâ humanitate & indefinitè alter alteri debet, indèque vulgò inter Officia humanitatis referuntur. Nam talibus & ipsum Naturæ Jus non nisi

Ambrosius, Epist. 71.

Id. in c. 5. ad Roman.

Pufendorf. Offic. Hom. & Civ. l. 2. c. 12. §. 4. 5.

imperfectam obligandi vim imponit, ut ullò aliquò remedio coactivò exigi non debeant, sed, ut esset materia, quæ virtutem suam probiores mortalium exercerent, insignemque pararent laudem, si citrà coactionem rectè fecisse viderentur. Ita notum est, quod actio ingrati non detur, secus ac Bœclero aliquando visum; quod propter denegatum matrimonium, propter non datas eleemosynas & similia in foro Civili agere non liceat, cum & regulariter in statu naturali Gentibus indè justæ belligerandi causæ non nascantur. Similem in modum quoad *posterius* serres habet cum delictis atque pœnis; dum quidem Naturæ jus omnia delicta in foro divino pœnis subiacere dicitat; neque tamen omnia ad humanum forum pertrahenda censet, utpotè, si in internis vel minoribus lapsibus consistant, & quæ sunt aliæ similes causæ; Ubi sanè non putandum est, legislatores brachiò suò Naturæ dictamina non juvare velle, si quando etiam cogitationis pœnam neminem luere, minima non curare Prærorem audimus. Nam in his Civitatum cum Naturæ Jusibus dispositiones conspirant, cum ad interiora, Civitatem quippè & Societatem non turbantia, penetrare nequeant, nec omnia tribunalia suffectura sint, ad quosvis etiam leviores lapsus in apricum protrahendos, & condignâ pœnâ afficiendos. Undè, si quæ sanctione pœnali in Civitatibus destitutæ sunt leges, & admissa delicta in humano foro impunita manent, idèò tamen Naturales Leges non reclamant, aut de denegato Legum Civilium auxilio conqueruntur, cum illæ ipsæ rigorem suum eò non extendant, sed talium, quæ, ut Seneca loquitur, *extra Tabulas publicas sunt*, vindictam divino tribunali relinquendam censeant. Quæ licet omnino ita sese habeant, prout in præcedentibus à nobis exposita fuerunt; dubium tamen hic occurrere, & objici fortè possit, frustrâ de conspiratione Juris Civitatum cum Naturæ

Bœcler.
Dissert. 3.
annex.
Nott. ad:
Cæsar.

Seneca, de
Benefic. L. 5.
Dubium.

tura Jure verba fieri, siquidem argumentis non unis doceri possit, illud hujus dispositionem in multis potius evertere, & laudatos hactenus amplexus respuere. Ecce enim non notum est, velle Naturale Jus, ut fides Pactis data fervetur; Leges verò Romanas obligandi & agendi vim simplicibus Pactis detrahere? Naturâ venandi potestatem omnibus hominibus æqualiter datam, quam ple-
rarumque Civitatum Leges privatis ademerunt? Condi-
tiones, præsertim impossibiles, negotio & dispositioni ad-
jectas juxta Juris Naturalis simplicitatem actûs reddere
nullos & invalidos; cum tamen Leges Romanæ ultimas
hominum voluntates, quibus sub tali conditione, vel
etiam causâ impellente prorsus falsâ hæreditas vel legatum
relictum, validas esse jubeant? Ut ea taceam, quæ spe-
ciem collisionis habentia in superioribus jam tum prolata
fuerunt. Sed salva per omnia res est, dummodò, quæ Dubii solu-
tio.
inter se pugnare, nonnullis visa sunt, rectè ab invicem
discernantur, & debitò modò intelligantur. Non negant
in thesi, ut loquimur, Romani Jcti, solò Naturæ jure
per Pacta deliberatò animò & ob honestam causam inita
fidem datam firmari, quin potius disertò ore in textibus
quæ plurimis id fatentur; undè in negotiis etiam Civili-
bus, etsi vim agendi detrahant, alios tamen insignes ef-
fectûs ipsis attribuunt, imò, docente Vinnio, nunquam
prohibuerunt Civibus, ne, quod pactò promissum, ul-
trò præstaretur; sed majoris tantum cautelæ ergò, cum
cernerent, homines sapè, etiam dum putarunt, se ani-
mum quàm maximè deliberatum ad negotia adferre, in-
opinatò in obligationes tanquam in retia incidere, nomine
Contractuum speciales formulas constituerunt, ut, qui
firmiter obligari velint, juxta eas negotia instituerent, &
jurium peritos in consilium adhiberent, quorum sine ope
actûs tam facilè expèdire non poterant, quàm si qualibet

*l. 7. §. 4. ff.
de Pall.
l. 16. §. 4. de
Fidejussor.
Vinnius,
de Pactu,
c. 6. §. 3.*

vulgari , nec ita restrictâ determinatâque formâ obligarentur. Atqui verò hoc datum esse Civitatum Rectoribus ab ipsâ naturali ratione, ut generalia Juris Naturæ præcepta ad Civium instituta & ingenia attemperent, quantum salus Reipublicæ subditorumque id exigit , ecquis, quæso, in dubium vocaverit? Prudentiæ id fuit rectoriæ, ut firmiora & stabiliora essent Civium negotia, - & ut lites imminerentur, quæ non poterant non in immensum augeri, ubi cuilibet pro lubitu, & verbis quibuscunque se obligare foret integrum. Id autem invitò Jure Naturali fuisse factum tantùm abest, ut potius, exigente populi salute, rectæ rationis dictamina lubenter annuerint, & osculò velut datò ad id faciendum ultrò invitarint. Nec major difficultas est circa alterum dubium tollendum, dummodò discrimen observetur inter Jus Naturæ præceptivum & permissivum, sive Grotii stilo, quatenus pro lege, & quatenus pro facultate aliquid agendi & habendi accipitur. Illo sensu, prout vel jubet aliquid vel vetat, uti immutabile prorsus & omnis humani juris potestate exemptum est; ita nulla Civitatum lex citra apertam iniuquitatis notam quidquam ei contrarium ordinare valet, quod jam supra pluribus & indubiis rationibus evictum est; sed quatenus natura in alterâ Juris acceptione nudam facultatem & licentiam tribuit, ad aliquid justè habendum vel faciendum, eatenus mutationi subjacet, & citra ullum collisionis periculum à Civilibus Nomothetis vel restringi vel omninò tolli potest. Quodsi enim quilibet beneficiis pro se introductis spontè renunciare potest, quippè ni etiam Summis Imperantibus id indulgendum, ut, post mutatum naturalem statum, jura etiam quædam huic aliàs propria mutant, & ad statum salutemque Civitatum attemperent? Ita quoque defensio adversus hostes & vindicta in naturæ statu cuilibet licita dignoscitur; quin tamen,

Grot. l. 2.
c. 5. §. 5.
ib., §. 11. n. 3.

post introducta Imperia Civilia ea defendendi & vindican-
 di libertas justè sit restricta, nec, ubi ab his auxilium ex-
 spectandum, Civibus amplius licita sit, nemo in dubium
 vocaverit. Venandi licentia sine Civitatum detrimento
 vix tutò omnibus relinqui poterat, tum ne rustici & opi-
 fices à necessariis Reipublicæ operis avocati per sylvas cum
 armis vagando per hoc ad latrocinia allicerentur; tum ne
 cuivis promiscuè indultâ feras persequendi licentiâ, usus
 & exercitium juris tam egregii, quod omninò futurum
 erat, prorsus intercederet. Undè cum rectæ rationis di-
 ctamina Summis Imperantibus securitatem & conserva-
 tionem Reipublicæ, tanquam finem primarium, injun-
 gant, ad quem obtinendum hoc quoque medium ap-
 primè facit, cui, quæso, in mentem venerit, ut putare
 queat, invitò Naturali Jure venationis libertatem plebe-
 jis adimi, & ideo Civilia præcepta à Naturæ legibus dis-
 sentire? Neque plus in recessu vel ponderis habet, quod
 tertio locò objectum audivimus, & ad interpretationem
 juris potius, vel ad Philosophiam, quàm ad ipsum Jus
 & Jurisprudentiam pertinet. Sanè enim citra omnem
 pugnam sit, quando recta ratio dicitur, ut conditiones
 alicui negotio adjectæ, quæ vel falsæ deprehenduntur, vel
 quarum expletio impossibilis est, nihil operentur; & ta-
 men Legislatores, justâ ratione moti, jubent, ut *ἀνεξίτητος*
 ista Logica in interpretatione actuum Civilium aliquando
 non attendatur; sed hic regulæ quasi exceptionem subji-
 ciunt, ipsâ etiam naturali æquitate subnixam. Sint ita-
 que regulæ in Philosophicis: *Falsum præsuppositum, & im-*
possibilem conditionem nihil operari; si tamen ad Jura appli-
 centur, hæc admittunt limitationes; & quidem quoad
 priorem: *nisi ubi disponentis enixa voluntas magis, quàm*
verba inspicienda sunt; quoad posteriorem: *nisi ex pravo*
& callido disponentium consilio, ad alios vanè lactandos & deci-
piendos

Constit.
 Esiderici II.
 L. 2. Fend.
 27. §. si quis
 rusticus.
 Pufendorf,
 T. 4. c. 6.
 §. 6.

Grot. L. 2.
 c. 8. §. 5.

piendos conditio impossibilis adjecta fuerit ; quemadmodum subindè fieri solebat apud Romanos, ut sub spe legati vel hæreditatis relinquendæ lactarent benefactores, & deinceps ultimæ voluntati impossibilem conditionem infere-
rent. Ipsa ergò recta ratio & naturalis æquitas cum ju-
beant, ut in talibus casibus ad mentem potius, quàm ad
verba respiciatur, & hominum malitiæ, ne quod præ-
mium indè accipiant, obviam eatur, ecquis, quæso, di-
xerit, in his Civiles Leges cum rectæ rationis dictamine
non quàm amicissimè conspirare? Cætera ferè leviora sunt,
& à pluribus jamdudum diluta, ut in præsens circa ea
commorari non sit opus, nec ullum operæ precium.

Pergimus ad *Osculum secundum*, quò charis ample-
xibus Civitatum Jura Naturalis Juris ora impediunt, dum
videlicet illa, quæ hoc indefinitè præcipit vel disponit,
adplicatione in cujusvis arbitrio relictâ; determinant, &
ad decus atque tranquillitatem Rerumpublicarum specia-
lius informant. Cum enim Rectorum Civilium vel ma-
ximè interfit, actiones Civium uniformi modò sese habere,
dum aliàs litium & confusionum finis atque modus nullus
sit futurus; indè ejusmodi actionibus tempus, modum,
locum, personas assignant, &, quibus Naturæ leges ge-
nericam tantum formam tribuunt, formam istis specifi-
cam superaddunt, ut certa ac constans regula sit, secun-
dum quam singula negotia peragi, &, controversiis de-
super ortis, dijudicari possint. Et apparet id maximè in
ultimis voluntatibus atque conventionibus, quæ, licet
Juris etiam Naturalis sint atque Gentium, non tamen in
Civitatibus cujusvis arbitrio relinquuntur, quò modò, quæ-
que formâ ea negotia expedire velit; sed certa norma præ-
scribitur, quam qui non observant, sibi imputent; ubi
ea pro nullis & invalidis declarari viderint.

Osculum
Juris Civi-
tarum

II,
quò Jus
Naturale
indefinitè
disponens
specificè
determi-
nat.

Pufendorf.
Offic. l. 2.
c. 12. §. 6. 7.

Et sanè fit hoc Legibus Naturæ consentientibus, imò jubentibus, dum omnem *iracundiam* & confusionem, quæ non possunt non ex ista agendi libertate provenire, summo perè vult præcaveri, & potestatem largitur Civitatum Rectoribus, ut sua dictamina ad communem Reipublicæ salutem informet atque inflectant.

Hinc, uti nulla quidem contra Naturæ Jura vis atque potestas LL. Civilium est, ita tamen multa præter illa jubendo aut vetando disponere posse extra dubitationis aleam positum; & talia sunt ea, de quibus modò sumus aliquoties locuti. *Humana jura*, rectè ait Grotius, *multa* Grot. L. 1. c. 2. §. 5. *constituere possunt præter naturam, contra nihil.* Et alibi: *Lex Civilis quanquam nihil potest præcipere, quod Jus Naturæ prohibet, aut prohibere, quod præcipit, potest tamen naturalem libertatem circumscribere, & vetare, quod naturaliter licebat.*

Sed cum hæc ab aliis jam prolixè expofita, & per se manifesta sint, iis inhærere diutius nolumus; sed rectò pede ad *tertium Osculorum* properamus, quò diffundens per amicæ Jurisprudentiæ Naturalis brachia Civilis Nomothesia eam blando sibi vultu conciliat. Non repetam, quæ in hoc præstare Leges Civiles naturæ dictaminibus jam ostendi, dum robur iis & vim obligandi externam conciliant; sed de eo mihi sermo est, quod Civitatum Rectores, novioribus imprimis temporibus, agnoscendo magnam Juris Naturalis in omni Jurisprudencia & vita utilitatem sui officii esse crediderunt, ut constituerentur publicè, qui doctrinam hanc rectè formatam juvenum animis instillarent. Ex quo enim Illustri Pufendorfio primùm in Heidelbergensi, deinceps Lundini Scanorum in Sueciâ, hanc spartam egregiè ornavit, & magnum Grotium secuti, cum laudato Pufendorfio è Jctis Zieglerus, Mevius, Kulpifius, Vitriarius, van der Muc-

Mev. In-
spect. §. 6.
1699.
Osculum
Juris Civitatum
III,
quò Jus
Naturæ ju-
ventuti in-
culcari ju-
bet.

len, Tefmarus, Coccejus, Pagenstecherus, Thomafius, Titius, aliique, & qui fortè prius nominandi erant, Magnifici Academia noſtræ Cancellarii, Nitschius atque Hertius, diſciplinam ſcriptis illuſtrare cœperunt, & ad ſolidiora principia revocarunt, non ſolùm in variis Germaniæ Uni-verſitatibus, & nuper in Belgio atque Helvetiâ publicâ autoritate ordinati ſunt, qui Profeſſorum Juris Naturalis elogiò eam artem traderent; ſed & hodiè ex celebrioribus vix ulla dabitur Academia, ubi non magnò numerò publici pariter atque privati Doctores in eâ inculcanda at-que excolenda operoſè deſudent. Benè autem obſervari velim, me de doctrinâ hâc *rectè formata* loqui, quâ uſum in vita & univerſa Jurisprudencia manifeſtum habere poſſit; non, quâ tantum circa ſpinofas de Principio Juris Naturæ, aliisque ſubtilibus & ocioſis quæſtiunculis tem-pus teritur, vel generalibus tantum regulis ad philoſo-phiam ſpectantibus, ſine debita applicatione ad ſcientiam Juridicam, ea abſolvi creditur; vel quâ locò ſobriæ hujus doctrinæ confuſum ex Philoſophia, Theologia morali, & Jure Civili chaos ineptè miſcetur; vel denique quâ ſecun-dum ſolum rigorem Philoſophicum, non habitâ circum-ſtantiarum vel æqui bonique ratione, res dijudicantur; ſi-quidem, ut acutè Cicero: *Leges iniqua tollunt, quatenus manu teneri poſſunt; Philoſophi, quatenus ratione & intelli-gentiâ; quod & Grotius innuit, quando punctum in mo-ralibus ait dari cum latitudine*, quod in Philoſophia pro paradoxo habetur. His fanè modis, ſi quis Naturæ Jus tractare velit, parùm aut nihil in Jurisprudencia profici fateor; neque etiam ſufficere arbitror, ſi, qui in artis for-mam redactum, quale hodiè habemus, in theoria ſibi co-gnitum reddiderit, ad actiones autem Civium & Gentium applicandi, rationeſque, quæ in LL. Civilibus continen-tur, eruendi judiciò atque artificio deſtituatur. *Multum,*

Cicero, 3.
Offic. 11.

ceu rectè judicat sapè laudatus Mevius, *inter artem & ar-* Mevius, 1.
lib. 6. §. 1.
tificium interest; idque inde oritur, quod, quæ sub hoc venit,
materia, non semper sapientia canones atque ingeniorum sub-
tilitates patitur, sed, quod in his est scientia & artis, id
artificium in usum deducere, & legitimum opus efficere labo-
rat. Quod nonnemo scripsit, multum differre, Politicum in
scholâ, & Politicum in cathedrâ videre, quia illius saltem
est præcepta tradere, hujus, sua id applicare Reipublica at-
que actionibus, id etiam de J Cto rectè profamur, quem longè
deceat alium esse in negotiis mundi, quàm est in conceptu ce-
rebri, vel studiis musæi & cathedræ. In quo contingit, ut,
quæ Juris Naturalis sunt, variam speciem sub nube materia,
quæ jus implicat, assument, & licet eadem sint, tamen ex
applicatione, tanquam diversicoloribus ac aliâ atque aliâ formâ
compositis vestimentis circumdata, notitiam eorum, qui gene-
ralia præcepta didicerint, sapiusculè effugiant. Non secus enim
atque artis Architectonica præcepta generalia sunt, eaque ubi-
que peritus sequitur artifex, non tamen eodem modo applicat,
sed eas in diversas formas ac structurarum variantes species
transfert; sic J Cti opus habent, communis juris regulas inter
variè dispares Civium Civitatumque occasiones diversimodè di-
spensare. Laudabile igitur istud Summorum Imperantium
consilium est, dum non cuilibet promiscuè Juris hujus
docendi licentiam permittunt, & non ita liberè, quem-
admodum in aliis nonnullis ea libertas tanquam scholasti-
ca permittitur, ingenia vagare & errare concedunt. Non
enim in Juris scientia, ut in aliis umbraticis studiis sibi so-
lùm, sed & Reipublicæ Doctores peccant, & quidem per-
niciosus is error est, dicente Paulo J Cto, ubi in bono & l. 96. §. 3. ff.
de V. O.
aquo sub auctoritate juris scientia erratur. Autor fuit suo
tempore in utroque, Naturæ & Civitatum Jure, egregiè
versatus Mevius, his, qui cum Imperio præsumunt, ut in
eâ, quam regunt, Republicâ Juris Naturalis vera & ge-
nuina

Mevius, In-
foc. 6.
s. 14.

nuina axiomata, juxta rectam rationem, sanô judiciô & accuratô studiô colligi, & in compendium quoddam juris redigi curare debeant, quod pro Institutis istius Juris servetur, atque publicè doceatur. Quâ curâ hodiè, si adhuc superesset, vir incomparabilis utique superfederet, ex quo Academiis de ejusmodi Systematibus, & de viris, qui ea exponerent, abundè prospectum est. Gratia ergò habendæ magnis ingeniis, quæ illa curæ sibi esse voluerunt; imò magis agendæ gratia Nomothetis, qui, quod Mevii votum erat, juventutem in Scholis solidè dextrèque iis imbui, & indè sanam sententiam in curias, aulas, fora inferri voluerunt. Osculis hinc, quibus universa Juris prudentia se excipit, excipere certè debet, novum hocce additum; amicè se invicem amplectuntur, benignissimeque inter se conspirant.

Quem in finem, Auditores omnium Ordinum Honoratissimi, hæc prolixius exposuerim, & *Oscula, quibus inter mutuos amplexus Natura atque Civitatum Jura se excipiant*, ob oculos posuerim, ex iis, quæ in principio hujus Sermonis dixi, facilè, & vel me tacente, perspicietis. Scilicet utilitatem, quæ ex conjunctione utriusque horum jurium scientiæ resultat, magnô judiciô expendens *Serenissimus Princeps atque Dominus noster, DN. ERNESTUS LUDOVICUS, Patriæ Pater, Academia Nutricius, Dominus noster longè Clementissimus*, cum ex Principali Gratia Professoris Jurium Ordinarii manus benignissimè mihi concederet, simul quoque in literis demandavit, ut & à Jure Natura docendo deinceps non desisterem, sed in utroque, cum quod Naturæ, tum quod Civitatum est, tradendo Studiôse Juventutis commoda promoverem.

Agnosco

Agnosco hanc Clementissimi Principis gratiam humillimâ mentis devotione ac pietate, daboque operam, quâ potero, sedulam, ut clementissimo Ejus mandato satisfiat, & utriusque justitiæ officio fungar. DEUM autem ter Optimum ter Maximum ex intimis animi medullis supplex veneror, velit *Serenissimo PATRIÆ PATRI* felix pacatumque terrarum regimen concedere, Eumque, juxtâ cum *Serenissimis Principibus, Hærede, Dn. LUDOVICO*, nec non *Dn. FRANCISCO ERNESTO, Principibus ac Dominis meis itidem Gratosissimis*, in divino Gratia suæ sinu quam diutissimè fovere, & *Universam Serenissimam Domum Hassiacam* perpetuò prosperam, vigentem, florentemque conservare! De vestrà, *Patres Conscripti, cum totius Incluti Senatûs Academici, tum & Illustris illius*, in quod nunc receptus sum, *Collegii*, benevolentia, quam tot annos expertus sum, uti nullus dubitare possum; ita & vicissim sanctè polliceor, in fide, veneratione, & quibusvis, quæ à meâ tenuitate proficisci poterunt, officiiis omni sine fuce me continuaturum. Et ut Vos etiam, *Generosissimi, Nobilissimi atque Honoratissimi Cives Academiae Studiosi*, Musarum Filii lectissimi, certiores esse possitis, quò in Vos sim animò, & quid in novo munere mihi propositum habeam, scitote amabò, & certissimè persuasum Vobis tenetote, me totum fore vestrum, & quacunque potero ratione, me Vestra commoda Vestramque utilitatem promoturum. Quæ mihi imposita clementissimè sparta est, eam pro viribus exsequar, & quemadmodum de conjungendo utriusque, Naturæ scilicet atque Civitatum Juris, studio differentem me audivi-

stis; ita & mihi id datum reputabo, ut in Scholis & Scriptis meis ad eandem cynosuram Vos in Jurisprudentiæ adyta introducam.

Bœckelmann, Praefat. ad Elementa Jur. Civil,

Præbete modò Doctori ductorique vos faciles, & ut in calce sermonis doctissimi J Cti Bœckelmanni verba, quæ ad suos quosdam Auditores direxit, mea faciam, *eam Jus Civile capiendi optimam credite rationem, si, quicquid in eo legeritis, continuo expendatis, quid ejus, sine lectione illa, naturali ratione scire potuissetis, quidvè eâ lectione præter aut contra eommunia illa principia didiceritis, sique hac memoria, illa relinquatis judicio. Sic cum hac pauca, illa verò nobis innata sint, utraque labore leviore, & cum majore ratione tenebitis.* DEUS Vos fervet, & ab Alma nostra Ludoviciana mala omnia, quæ eam circumstrepunt, clementissimè averruncet!

D I X I.

RECTOR
 VNIVERSITATIS GISSENÆ,
**MATTHIAS NICOLAUS
 KORTHOLT,**

Eloqu. utriusque Prof. Ordinarius,
*Generosus & Nobilissimis Civibus hujus
 Ludoviciana*
 S. P. D.

Qui Disciplinam Juris Naturæ ac Civitatum delibarent tantum & degustarunt, perspectum habent, inter Naturæ & Civitatum jura non leve discrimen occurrere, eademque, ut à se perindè, ac par est, distinguantur, certis & accuratis limitibus circumscribi debere. Nisi verò probè discernantur, non potest non notitia juris indè provenire confusa, vacillans & inanium litigio-
 rum

rum plena. Equidem in ipsis Juris Romani libris plurima deprehendimus è fonte Juris Naturalis; quod omnes homines Gentesque obligat, hausta. Ibidem insuper multa è Jure positivo derivata, & ad peculiare Romanæ Civitatis rationes accommodata sunt aspersa. Sed non immeritò Samuel Pufendorfius in Præfatione alteri de Jure Naturæ & Gentium Librorum editioni præmissa, expedire judicat, succinctum Indicem formare in libros Juris Romani, quo indigentur, quæ ibi ad Jus Naturale, quæque ad positivum Jus spectent, sicque adeò accuratè fines inter Jus Naturale seu Universale, & Jus Romanum propriè dictum, seu Civitati Romanæ peculiare regantur. Quæ quum ita sint, elucet & res ipsa loquitur, Naturæ ac Civitatum Jura minimè confundenda, quæ tamen convenienti modo conjungenda esse nemo temerè negaverit. Etenim cognatione quadam inter se continentur, & habent commune quoddam vinculum, ut alterum alteri egregiam lucem accendat, & hic pariter locum inveniat vulgatum illud: Vis conjuncta fortior. Neminem quidem præterit, Juris Naturæ præsertim Doctoribus graves dudum lites esse motas, & nonnullis in comparatione ad judicandum difficile visum: utrum majora commoda vel incommoda hæc Disciplina juris afferret. Vbi nostrum non est,

Tantas componere lites;

neque negamus fuisse, qui pravas periculosasque sententias cum Jure Naturali, veluti aera lupinis, commiscere non dubitaverint. Ad quorum partes etsi non abeundum, ad illorum tamen accedendum esse nullus negabit, qui tale Jus Naturæ, quod omnes homines Gentesque obstringit, quod ipse DEVS T. O. M. certa ratione Sibi sic præscripsit, ut ab illo non discedat, in clara luce collocare, per idem Juri Civili purissimum splendorem conciliare, divinæ autem veritati nullo modo tenebras offundere, sed potius eandem, ut Christianum Jctum decet, totis viribus illustrare nituntur. Qua de causa sine dubio Serenissimus etiam Elector Palatinus, Carolus Ludovicus, istius Disciplina singularè primamque, quantum constat, Professorem celebratissimum Pufendorfi in Academia Heidelbergensi voluit declarare. Quo exemplo deinceps

ceps aliis eadem Juris Naturalis Professio in florentissimis Literarum domiciliis pariter est collata. Quum verò , ut redeam ad illud , undè aliquantum digressus sum , Naturæ ac Civitatum jura

bene conveniant , & in una sede morentur ,

Serenissimo Patriæ Patri & Nutritio Ludovicianæ Sux Munificentissimo placuit , Vtriusque horum Jurium Professorem Ordinarium Clementissime constituere Præ-Nobilissimum & Excellentissimum JCrum, Dn. Doct. *Immanuelem Weber* / S. Cæs. Palatii Comitem , Professorem item Historiarum in Alma Gießena celeberrimum , Collegam nostrum honoratissimum , qui provinciam istam proximo die Jovis, die XXI. Dec. hora matutina IX. inaugurali Oratione in Auditorio solenni auspicatorus non à re alienum fore duxit , si de Osculis, quibus inter mutuos amplexus se excipiunt Naturæ & Civitatum jura, in publica Panegyri verba faceret. Ad hanc igitur Orationem audiendam Vos , Optimi Cives Academici , peramanter invitamus , ac persuasum habemus , vel sine commendatione nostra de argumento maximi momenti dicturo Doctori Vestro longè meritissimo Vos promte adfuros , & ad doctrinam Ipsius deinceps majori cum fructu in usus Vestros convertendam sic Vos præparaturos. Valete. P.P. die Dominic. III. Adv. Anno MDCCXIII. sub Sigillo Academiæ majori.

ILLUSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO
GOTTLOBO FRIDERICO,
S. R. I. BANDERESIO,
& LIBERO BARONI;

Dynastæ in Baruth, Bretting, Henners-
dorf, Hausvvalda, Kemniz, Berthels-
dorf, Buchvvalda, Kreckvviz, Heu-
schenne, & Rackel.

POTENTISSIMI REGIS POLONIARUM
& ELECTORIS SAXONIÆ
CONSILIARIO STATUS,

& in nupero

Visitationis Cameralis Conventu

LEGATO

EXCELLENTISSIMO;

DOMINO SUO GRATIOSIS-
SIMO.

ILLUSTRISSE DOMINE,

Domine Gratosissime,

Uod de gratia seu beneficentia suo tempore cecinit Ausonius:

*Gratia, qua tarda est, ingrata est; Gratia namque
Dum fieri properat, Gratia grata magis;*

idem sine dubio ob parvam rationem etiam de grati animi testificatione, quam Mæcenatibus & Evergetis Clientes debent, pronuntiandum est. Sicut enim humanitatis officia requirunt, ut pro meritis meritæ quoque grates rependantur; ita sanè justum æquumque fuerit, ut in longum eæ non differantur, & quidem vel maximè ab iis, quorum tam exiles sunt copię, ut tarditatem gravitate compensare non possint.

Memor ego ingentium istorum beneficiorum, quibus ab eo tempore, quò, ILLUSTRISSE DOMINE, ephoriæ meæ committebaris, cum à beatæ memoriæ *Excellentissimo* DN. PATRE, tum ab

Illustrissima MATRE , & à TEIPSO maſtatus fui ,
mirum non eſſet , ſi in ruborem darer , quod in Eu-
chariſtiæ Templo publicam aliquam Tabulam non-
dum ſuſpenderim . Id enim ne nunc quidem diſſimu-
labo , ex quo TUI cauſâ in almam Ludovicianam
miſſus fui , DEO ita dirigente , omnis meæ felicitatis
portum me ibi reperiffe , dum ſtatim atque hùc vene-
ram , *Sereniſſimus Haſſiæ Landgravius* , ERNESTUS
LUDOVICUS , *Princeps atque Dominus meus longe*
Clementiſſimus , me nihil tale ſperantem (& quî homo
extraneus ſperare poteram ?) in numerum Profeſſo-
rum ſuorum me cooptavit , cooptatumque non unis
Principalis Clementiæ documentis , nunquam à me ſat
prædicandis , porrò beavit . Eâ igitur occasione in
Haſſiam delatus , locatusque in fortunarum , quibus
hodiè fruor , ſede , quî poſſum aliter , quàm ut TIBI ,
Illustriſſimaque TUÆ DOMUI prima earum auſpicia
in acceptis referam ? Accedit hiſce , quod & deinceps
multâ liberalitate me ſubindè refocillaſtis , & de
TUA GRATIA , dum per aliquot annos Imperia-
lis Camerae Viſitationi *Excellentiſſimus Legatus* inter-
fuisti , ſignis ſat luculentis IPSE me reddidiſti certio-
rem . Undè omninò par fuerat , horum omnium me-
miniſſe , quod etiam à me certè factum , licet pu-
blicæ confeſſionis occaſio commoda ſe adhuc usque

non obtulerit. In præsens verò dum *Sermo auspica-*
lis, pro capeffendo novo munere habitus, quò *Sere-*
niſſimus PATRIÆ PATER, TE adhuc in Comitiiſ
Wezflarienſibus commorante, me Clementiſſimè di-
gnatus eſt, publicam lucem adſpicere jubetur; ut ab
ære jamdudum contracto aliquatenus me liberem,
/eundem ILLUSTRISSIMO T. NOMINI in grati
animi teſſeram inſcribo, &, ut *Gratioſo vultu* exci-
pias, enixè rogo. Soſpitet TE DEUS, DOMINE
EXCELLENTISSIME, juxtà cum tota *Illuſtriſſima*
Familia, &, ut POTENTIſſIMUM T. REGEM
atque ELECTOREM, *Patriam dulciſſimam*, imò
uniuerſum Imperium prudentiſſimis conſiliis quàm lon-
giſſimè adjuves, benigniſſimè largiatur.

ILLUSTRISS. T. EXCEL- LENTIÆ

Scribam Gieſſæ Cattoruns
d. XXII. Decembr.
M DCC XIII.

humili obſequio additiſſ.

IMMANUEL WEBERUS.

ÖSTERREICHISCHE
NATIONALBIBLIOTHEK

ÖNB

